Helsedirektoratet

Returadresse: Helsedirektoratet, Postboks 220 Skøyen, 0213 Oslo, Norge

Landets kommuner

Deres ref.:	
Vår ref.:	20/24307-4
Saksbehandler:	Erlend Bø
Dato:	03.07.2020

Operasjonalisering av testing, isolering, smittesporing og karantene (TISK) ved covid-19 i kommunene

Vedlagt følger brev med vedlegg fra Helsedirektoratet til alle landets kommuner om operasjonalisering av testing, isolering, smittesporing og karantene (TISK) ved covid-19 i kommunene.

Vennlig hilsen

Bjørn Guldvog e.f.
direktør

Erlend Bø
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:
FOLKEHELSEINSTITUTTET;Landets fylkesmenn;De regionale helseforetakene

Helsedirektoratet
Avdeling levekår
Erlend Bø, tlf.: +4747873616
Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20
Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Landets kommuner

Operasjonalisering av testing, isolering, smittesporing og karantene (TISK) ved covid-19 i kommunene

Helsedirektoratet viser til Regjeringens " Beredskapsplan for smitteverntiltak ved økt smittespredning under covid-19-pandemien" fra 10. juni i år. Regjeringens mål er å ha kontroll på smittespredningen. Med kontroll menes at sykdomsbyrden skal være lav, og at antallet pasienter skal være håndterbart for helse- og omsorgstjenestene.

Det vises videre til smittevernloven § 7-10 annet ledd:

> *Helsedirektoratet kan bestemme at kommuner, fylkeskommuner eller statlige institusjoner skal organisere eller utføre nærmere bestemte tjenester eller tiltak, samarbeide, eller følge nærmere bestemte retningslinjer når det er nødvendig for å sikre et effektivt og forsvarlig smittevern.*

Helsedirektoratet ber med hjemmel i bestemmelsen over, om at landets kommuner gjennomfører tiltakene som er nærmere beskrevet i dette brevet. Oppgavene tilligger allerede kommunen i henhold til smittevernloven § 7-1. Det nye er at innsatsen må systematiseres og skaleres opp. Det framgår av teksten hvorfor tiltakene har en klar medisinskfaglig begrunnelse, er nødvendig av hensyn til smittevernet og er tjenlig etter en helhetsvurdering.

Generelt

Det følger av smittevernloven § 7-1 at:

> *Kommunen skal sørge for at alle som bor eller midlertidig oppholder seg i kommunen med hensyn til smittsom sykdom er sikret nødvendige forebyggende tiltak, undersøkelsesmuligheter, behandling og pleie utenfor institusjon og pleie i sykehjem eller annen kommunal helseinstitusjon*

Kommunen og kommunelegen har ansvar for å holde oversikt over smitteforekomsten i kommunen til enhver tid og gjennomføre de tiltakene som trengs lokalt for å stanse videre smitte så raskt som mulig, jfr. smittevernloven §§ 7-1 og 7-2.

Landet har vært gjennom en omfattende, nasjonal dugnad som har slått ned covid-19-epidemien. Kommunene og deres helse- og omsorgstjeneste har vært avgjørende viktig for at vi har lykkes.

I mangel av effektiv vaksine og medikamentell behandling vil det fortsatt være viktig å opprettholde befolkningens kriseforståelse, slik at basale smittevernråd etterleves og pandemien holdes under kontroll. Kommunale beredskapsplaner, kriseledelse, organisering og kapasitet må tilpasses et slik perspektiv. **Utbrudd må oppdages lokalt på et tidligst mulig tidspunkt og slås raskt ned.**

Landets kommuner må gjennomføre omfattende testing for å kunne finne og isolere de som er smittet, drive smitteoppsporing og sette nærkontakter i karantene. En sentral del av regjeringens strategi forkortes "TISK" – for **testing** (ved sykdomsmistanke) – **isolering** (av covid-19-syke) – **smitteoppsporing** og **karantene** (av nærkontakter), og er anbefalt av Verdens helseorganisasjon.

Det viktigste virkemiddelet for å unngå nye store utbrudd er nettopp å teste alle som kan være smittet og spore opp nærkontaktene. På denne måten kan man identifisere og stoppe smitten før den får muligheten til å spre seg. Det er da nødvendig å teste *alle* med luftveissymptomer for å fange opp smittede personer og ikke bare teste som et rent diagnostisk virkemiddel.

TISK skal oppskaleres til det nivået som til enhver tid er nødvendig for å kontrollere covid-19-epidemien i Norge. Målet er at TISK skal bli så effektivt at det kan erstatte mer inngripende og kostbare tiltak.

Konkrete tiltak som skal gjennomføres når det gjelder TESTING

- Kommunene skal sørge for tilbud om koronatesting til innbyggerne ved bruk av fastlege, legevakt, poliklinikk, teststasjon eller annen egnet fasilitet. Tilbudet skal være tilgjengelig hver dag og kan organiseres kommunalt eller interkommunalt. Personer med norsk personnummer har nå tilgang til sine prøvesvar på helsenorge.no.
- Personer skal kunne få utført covid-19-test uten henvisning fra lege, for eksempel ved etablerte teststasjoner.
- Kommunene skal sørge for at gjeldende testkriterier følges slik de foreligger på www.fhi.no/nettpub/coronavirus/testing-og-oppfolging-av-smittede/testkriterier/. Per dags dato skal *alle med et eller flere symptomer på nyoppstått luftveisinfeksjon få et tilbud om testing – uavhengig av om de har feber – også ved milde symptomer.* Laboratoriene har nå analysekapasitet for alle som bør testes. Spyttprøver som alternativ til dyp nese- og svelgprøve kartlegges i en pilotstudie og vurderes innført i løpet av neste halvår dersom resultatene er tilfredsstillende.
- Kommunene skal ha et bemanningssystem tilpasset det til enhver tid gjeldende testbehovet. Bemanningssystemet skal fra august 2020 gjøre det mulig, i en ekstraordinær situasjon, å skalere opp til en kapasitet tilsvarende testing av 5% av de som bor/oppholder seg i kommunen ila. 1 uke.

Konkrete tiltak som skal gjennomføres når det gjelder ISOLERING

- Kommunene skal sørge for forsvarlig medisinsk oppfølging av covid-19-syke personer som er i isolasjon.
- Kommunene skal sørge for at personer som bor så trangt at forsvarlig isolasjon ikke kan gjennomføres i hjemmet, blir isolert på annet egnet sted.

Konkrete tiltak som skal gjennomføres knyttet til SMITTESPORING

- Kommunene skal sørge for at alle nærkontakter til påviste tilfeller av covid-19 i egen kommune spores opp. Det vises også til smittevernloven § 3-6.
- Smitteoppsporing av nærkontakter skal starte **umiddelbart** etter at et tilfelle av covid-19 er diagnostisert.
- Diagnosen kan stilles ved laboratoriebekreftelse eller ut fra kliniske symptomer på covid-19 etter sikker eksponering med et bekreftet tilfelle. Etter smittevernloven § 1-3 er definisjonen av en smittet person: - *en person som har eller etter en faglig vurdering antas å ha en smittsom sykdom.*
- Andre enn helsepersonell kan bistå med smitteoppsporing, forutsatt opplæring og oppfølging av kommunelegen. Folkehelseinstituttet har utviklet materiell for opplæring i smitteoppsporing for personell både med og uten helsefaglig bakgrunn (se vedlegg 1). Disse vil være underlagt taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13.
- Kommunelegen har det overordnede ansvaret for smitteoppsporingen etter smittevernloven § 3-6 jfr. § 7-2 uavhengig av organiseringen.

Konkrete tiltak som skal gjennomføres knyttet til KARANTENE

- Kommunene skal sørge for oppfølging av personer i karantene.
- Kommunene skal sørge for egnede karantenefasiliteter til personer som ikke kan oppholde seg i karantene i eget hjem, eller på egnet sted.

Sikring av tilstrekkelig personell til TISK-oppgaver

Kommunene må planlegge for tilstrekkelig personell til TISK-oppgaver uten at det går på bekostning av nødvendig helsehjelp til barn og sårbare grupper. Kommunen må foreta en individuell vurdering av alle tjenestemottakere for å kartlegge sårbarhet, slik at ikke nødvendige tilbud til sårbare grupper legges ned.

Kommunene skal ha et system for å teste helsepersonell fra utlandet som skal arbeide i kommunen. De fleste kommunene har etablert samarbeids- og samhandlingsstrukturer med andre kommuner og helseforetak, som deling av legeressurser, samarbeid om luftveisklinikker/teststeder, personellflyt, rutiner for innleggelse og utskrivning, smittevernprosedyrer, covid-19 sengeposter, legevakt og akutte døgnplasser. Kommunen kan bla. rekruttere reservepersonell fra www.nasjonalthelsepersonell.no.

Tilsyn

Helsedirektoratet minner om at kommunene etter smittevernloven § 7-1 jfr. covid-19-forskriftens § 18 har ansvar for å føre tilsyn med at enkeltpersoner overholder de tiltak de er pålagt i form av karantene og isolasjon, og at virksomheter følger de smittevernfaglige kravene og veiledere som til enhver tid gjelder for ulike bransjer. Tilsyn vil kunne ha god preventiv effekt mot smittespredning.

Rapportering

Landets kommuner skal fra og med 7. juli 2020 hver tirsdag rapportere til Helsedirektoratet i "altinn.no" følgene informasjon, i tillegg til det kommunene allerede rapportere om smittevernutstyr:

- Antall personer inneliggende med covid-19 i kommunale og private sykehjem og annen bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester på rapporteringstidspunktet.
- Antall covid-19-syke personer som er hjemmeisolert eller isolert i annet egnet sted i kommunen på rapporteringstidspunktet.
- Antall personer (nærkontakter) i karantene i kommunen på rapporteringstidspunktet.
- Antall personer kommunen benyttet til smittesporing siste uke.
- Antall personer totalt som kommunen ved behov har tilgjengelig for smittesporing på rapporteringstidspunktet.

Kommunen er ansvarlig for å sende inn én samlet rapport for kommunen i sin helhet, både for overnevnte punkter tilknyttet smittevern og for allerede etablerte punkter om smittevernutstyr.

Helsedirektoratet minner om meldings- og varslingsplikten i MSIS- og IHR-forskriften. Utbrudd med covid-19 skal varsles til kommunelegen og FHI, fortrinnsvis elektronisk via www.vesuv.no. Rask innsending av MSIS-melding er viktig for at situasjonen kan vurderes forløpende mht. hvor smitten skjer i samfunnet.

Vedlegg:

Vedlegg 1: E-læringsinformasjon
Vedlegg 2: Skjema for rapportering i altinn
Vedlegg 3: Informasjon fra FHI om melding og varsling

Kopi:
Landets fylkesmenn
De regionale helseforetakene
Helsetilsynet
Folkehelseinstituttet

Vedlegg 1: Opplæring i smittesporing gjennom e-læring

Bakgrunn

COVID-19 har skapt et stort behov for smittesporing i hele landet som krever at flere personer lærer seg nøkkelferdigheter for å kunne gjennomføre smittesporing på en rask, effektiv og forsvarlig måte. "Smittesporere" må forstå hvordan koronavirussykdom smitter, hvordan man best kan kommunisere med syke personer og deres kontakter samt systematisere og rapportere informasjon.

Oppdatering av koronaveilederen

Den 1. juli 2020 oppdateres koronaveilederen med et nytt kapittel om smittesporing:
https://www.fhi.no/nettpub/coronavirus/testing-og-oppfolging-av-smittede/kontaktsporing-og-oppfolging-av-kontakter-til-tilfeller-med-nytt-koronaviru/
Innholdet i kapittelet blir basis for innholdet i nytt e-læringskurs om smittesporing.

Opplæring i smittesporing

Opplæringen vil gi grunnleggende kunnskap om SARS-CoV-2, blant annet om den smitteførende perioden, klinisk bilde, overføring av SARS-CoV-2 og hvorfor smittesporing er et effektivt tiltak for å redusere smittespredning. Deltagere vil lære hvordan sporing av kontakter gjennomføres, blant annet gjennom intervju og samtaler, samt hvordan man registrerer innsamlede data. Opplæringen vil også dekke etiske overveielser om personsensitive data, smittesporing, isolasjon og karantene.
Til slutt vil kurset identifisere noen av de vanligste hindringene for smittesporing - sammen med strategier for å overvinne dem.

Opplæringsmateriale består av presentasjoner, innspilte videoforedrag og selv-evalueringstest, og det er planlagt å utvide med flere tema og et e-læringskurs ila. september.
Målgruppene er kommuneleger, kommunes smittevernteam og andre personer som kan involveres i smittesporing – både helseutdannet og ikke-helseutdannet personell.

Følgende moduler er tilgjengelig fra uke 27:

Tema	Moduler
Generell bakgrunn om Covid-19	- Om Covid-19 - Om den norske strategien
Smittesporing – teori og praksis	- Tilfeller: Intervju og oppfølging - Nærkontakter: identifisering og oppfølging - Rapportering
Spesifikke temaer innenfor smittesporing	- Smittesporing etter flyreise - Digitale verktøy for smittesporing

Tilgang til opplæringsmateriell

Opplæringsmateriellet gjøres tilgjengelig på www.fhi.no og www.helsedirektoratet.no/veiledere/koronavirus/opplaeringsressurser.
Lenker til presentasjoner og relevante prosedyrer vil være tilgjengelig for hver modul og kan fritt brukes til opplæring. Flere moduler tilgjengeliggjøres i august måned. Disse vil dekke temaer som smittesporing i ulike situasjoner (f.eks. skoler, arrangementer, arbeidsplass), juridiske rammer, kulturell følsomhet og tilpasninger for utsatte grupper. Innen den 15. september vil et komplett kurs være tilgjengelig med flere moduler, utvidet online selvevaluering og kursbevis.

Vedlegg 2: Ny rapportering i "altinn.no" fra og med 7. juli 2020

Følgende informasjon skal fra og med 7. juli 2020 rapporteres ukentlig via den allerede eksisterende løsningen for innrapportering knyttet til smittevernutstyr:

• Antall personer inneliggende med covid-19 i kommunale og private sykehjem og annen bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester på rapporteringstidspunktet.

• Antall covid-19-syke personer som er hjemmeisolert eller isolert i annet egnet sted i kommunen på rapporteringstidspunktet.

• Antall personer (nærkontakter) i karantene i kommunen på rapporteringstidspunktet.

• Antall personer kommunen benyttet til smittesporing siste uke.

• Antall personer totalt som kommunen ved behov har tilgjengelig for smittesporing på rapporteringstidspunktet.

Kommunene bes om å rapportere dette én gang i uken, frist er tirsdager kl. 12.00.

Skjemaet er tilgjengelig via følgende lenke og blir oppdatert for å inkludere overnevnte punkter:

https://www.altinn.no/Pages/ServiceEngine/Start/StartService.aspx?ServiceEditionCode=1&ServiceCode=5537

Vedlegg 3: Nye hjelpemidler fra Folkehelseinstituttet

Elektronisk melding til MSIS og Vesuv

Meldingene til MSIS fra legene er forsinket, og noen ganger mangler viktig informasjon. Dermed blir overvåkingen dårligere, og det tar tid å få oppdatert situasjonsforståelsen og risikovurderingen både lokalt og nasjonalt. Følgende informasjon er viktig å få inn raskt:

- Smittested
- Smittesituasjon
- Nærkontakt ja/nei
- Yrke
- Klinikk
- Underliggende sykdom
- Innlagt sykehus (dato)
- Innlagt sykehjem

Melding til MSIS kan sendes elektronisk på https://klinikermelding.fhi.no. Melderen må være tilknyttet Norsk helsenett og logge inn med HelseID. Sykepleier kan med sin HelseID melde på legens vegne.

MSIS-skjema for papir: https://www.fhi.no/publ/2019/msis-meldingsskjema.-nominativ-meld/

Utbrudd varsles enklest i Vesuv på https://vesuv.no/. Her kan kommunelegen og Folkehelseinstituttet sammen få oversikt over utbruddet og lære om særtrekk ved utbrudd.

"Sykdomspulsen for kommunehelsetjenesten"

På nettsiden "Sykdomspulsen for kommunehelsetjenesten" presenterer vi nå daglig oppdaterte tall om covid-19-relaterte konsultasjoner hos lege og legevakt, antall og andel testede, antall tilfeller og antall sykehusinnleggelser for kommunen, fylket og landet. Flere data vil komme etter hvert.

Kommunelegen og fylkeslegen kan registrere seg som bruker på: https://spuls.fhi.no.

Vi ønsker å forbedre og videreutvikle nettsiden. Kommuneleger kan hjelpe ved å svare på spørreskjemaet på https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeImGKJQ9-7MuGJJjSplgPQRNvXpu4S8bi0sFGIPSxT4oWsgQ/viewform eller sende en e-post til sykdomspulsen@fhi.no. Vi vil gjerne høre hva som kan være nyttig å presentere av analyser.

Håndbok for kommunelegene

Håndboka med veiledning for kommunelegens arbeid for å oppdage, vurdere og håndtere situasjoner med covid-19-smitte i kommunen finnes her: https://www.fhi.no/nettpub/overvaking-vurdering-og-handtering-av-covid-19-epidemien-i-kommunen.